Aristoteles: Logica vetus: Copulata super veterem artem Aristotelis secundum viam Thomae Aquinatis, cum textu

[Cologne: Heinrich Quentell], 13 Aug. 1488, 1488 Seite 247

Sed scđa scꝫ suscipe magis ⁊ minus videtur
omni actõni conuenire qꝛ intensio ⁊ remissio
non solum cãntur a ꝯrietate sꝫ qñqꝫ ꝓueniũt
aliunde scꝫ ex parte dispõis sbiecti. vel ex par/
te agentis ⁊ hoc pꝫ inductiue de omnibꝰ actõ
nibus. nã actões materiales q̃ cãntur a foꝛis
contrarijs suscipiunt magis ⁊ minus vt cale
facere frigefacere. Silr̃ verberare ⁊ vulnerare
magis ⁊ minꝰ suscipiunt ex parte agentis qꝛ
ille magis vulnerat ⁊ verberat q̃ maioꝛẽ infert
lesionẽ. Cõuenit etiã actõibus spũalibꝰ cuius
modi sunt speculari ⁊ intelligere q̃ ẜm magis
⁊ minꝰ dicuntur qꝛ vnus hõ magis intelligit
q̃ꝫ alius eo ꝙ lumen intellectuale in vno ẽ ma
gis clarum q̃ꝫ in alio.

Arl Inter contraria p̄t esse motus sed in ac
tõe ⁊ passione non est motus vt pꝫ q̇n/
to phi. ğ ibi nõ est ꝯrietas. Maioꝛ ꝓbaẜ per
phm̃ in q̇nto phisicoꝝ. qui ex illo on̄dit ꝙ so/
lũ ad tria p̄nta est motꝰ. Dõm ꝙ actões ⁊ pas
siões nõ hn̄t ꝯriũ nisi gratia fundamenti scꝫ
q̃litatꝫ. ⁊ ideo nõ oꝫ ꝙ inter actões fiat motus
sed sufficit ꝙ inter qualitates a quibus ac/
tio et passio causantur fiat motus Unde cale
facere ⁊ frigefacere sunt actiones contrarie eo
ꝙ calidum ⁊ frigidum sunt contrarie qualita
tes. et similr̃ gaudere ⁊ contristari sunt contra
rie actões qꝛ gaudiũ ⁊ tri. sũt ꝯrie q̃litates

Arl Contraria expellunt se ab eodem sub/
iecto. sed actio non expellit actionem. ğ
actio non est contraria actioni. Minoꝛ pro/
batur quia expellere est agere sed actio cum sit
abstractum non agit. ¶ Dicendum ꝙ con/
traria abstracta a materia non agunt neqꝫ pa
tiuntur sꝫ in subiecto sic contrarie actiones ab
eodem subiecto se expellunt vt manifestum est
ad sensum. Et quando dicitur calefacere ⁊ fri
gefacere simul sunt in eodem subiecto pꝫ qꝛ
sol calefacit aquam fluentem ⁊ frigefacit aquã
putealem. Dicendum ꝙ illa bene dicuntur de
eodem respectu diuersoꝝ qꝛ sol ꝑ se calefacit
sed frigefacit per antiparistasim hoc ẽ ꝑ ꝯfoꝛ
tationem vnius contratij per aliud contrariũ
circunstans.

Passio autem est effectus illati
oqꝫ actionis ẜm quã hec pa/
tiuntur illa vero minime ẜm
ꝙ quedã quibusdã animãtioꝛa sunt vt
aĩan tiꝰ qnidẽ brutum arboꝛe est. aĩan
tius vero rationali irratõale est. om/
nia vero q̃ de gñatõe dicta sunt ⁊ ea/
dẽ etiã dici pn̄t de eaq̃ in rebus ẽ acti
one. quadã vero ꝓlatione nõ recta sꝫ

in transmutatione.

¶ Istud ẽ 2m caplm̃ hꝰ tractatꝰ in q̃ Gilber
tus determiat de scđo p̄ncipio. s. de passiõe. Et
diuidiẜ in duas ptes p̄ncipales. In pᷓia po/
nit diffinitõꝫ passionis ⁊ circa hoc excusat se
de vlterioꝛi determiatõe. In scđa ostendit mul
tiplicitatẽ passionis. ibi est em̄ pati. Quo ad
primũ dicit. ꝙ passio est effectꝰ illatõqꝫ actõis
ẜm quã hec quidẽ patiũtur illa vero minime
Quomodo dicimꝰ quedã aĩantioꝛa eẽ alijs
vt brutum aĩantius est arboꝛe ⁊ rationale est
animantius bruto. ¶ Tunc ibi omnia vero
Gilbertus excusat se de prolixioꝛi determinati
one dicens ꝙ omnia q̃ in precedenti capil̃o de
generatione. i. actione dicta sunt ea dici pos/
sunt de ipa passione non tamen recta prolatio
ne sed trãsmutata. qꝛ sic dꝛ actio firmatur in
motu qui est actus mouẽtis. ita passio firma
tur i motu qui est actus mobilis. Silr̃ q̃daꝫ
sunt passiones aĩe vt ille que incipiũt ab ani/
ma vt gaudere tristari ⁊ quedã coꝛpoꝛis vt ĩ/
frigidari egrotari ⁊ hmõi. ꝓpriũ est eẽ passiõi
ꝙ inferaẜ ab actõe sic actõi ꝓpriũ ẽ ex se inferre
passionẽ. Silr̃ hr̃e ꝯriũ. ⁊ suscipe magꝭ ⁊ mi
nꝰ ꝯueniunt passiõi sic actõi: ⁊ in textu actõ vo
caẜ gñatio qꝛ i actõe qñqꝫ ẽ gñatio foꝛe agẽtꝭ
in patiẽs. si agẽs sit vniuocũ. sꝫ passio vocaẜ
actõ. q̃ ẽ in re qꝛ passio ⁊ motꝰ sũt res acte ꝑ ac

Queriẜ Utrꝫ diffinitõ/tõꝫ agentis
passionis nũc data sit con/
uẽiẽter assigta. ¶ Dõꝫ ꝙ sic qꝛ ꝯuẽit oi passi
oni. ⁊ explicat sufficiẽter q̃ dditatẽ ipiꝰ ⁊ disti
guit ipaꝫ ab oibꝰ alijs gñeribꝰ ⁊ p̄ẜti ab actõe
qꝛ descriptõ passiõꝭ h̃ data ẽ disticta a descrip
tõe actõis Et possꝫ q̃ddãmõ rõ istiꝰ diffinitõꝭ
sumi ex scđa ꝓpetate actõꝭ ⁊ eẽ ex diffinitõne
q̃ data ẽ d actõe qꝛ dictũ ẽ ꝙ actõ ẽ ẜꝫ quã i id
qđ sbijciẜ agẽ dicir illđ ãt qđ sbijciẜ agẽti pati
tur ab agẽte. ğ passio ẽ effectꝰ illatõqꝫ actõꝭ Et
sbiũgiẜ i tex. ẜꝫ quã hec patiũẜ illa ꝟo mĩe qđ
itelligiẜ qꝛ q̃dã patiẽtia sbijciũẜ passiõi cũ trã
smutatõe ad foraꝫ agẽtꝭ eãdẽ ĩ spẽ vt sũt illa q̃
cõicãt cũ agẽte i materia ⁊ illa dicũẜ pati. alia
ꝟo sũt sbiecta q̃ ñ sic trãsmutãẜ. nec recipiunt
foꝛmã agẽtꝭ. vt celũ agit i hec iferioꝛa. ⁊ tñ ife/
rioꝛa ñ recipiũt foraꝫ celi ex eo ꝙ celũ hꝫ mate
riã altiꝰ rõis a materia istoꝝ iferioꝝ ẜꝫ opionẽ
doctoꝛꝭ sctĩ magꝭ ꝓbabilẽ. l' sic expõiẜ ẜꝫ quaꝫ
h̃. s. aĩata patiũẜ. i. ꝯgnoscũt se pati. ꝟo illa. s. ĩ
aĩata mĩe supple ꝯgnoscũt se pati. ⁊ ad huc iẜ
aĩata q̃dã magꝭ ⁊ q̃da miꝰ patiũẜ. l' ẜꝫ drn̄teꝫ
ꝯplexõꝫ ⁊ ꝯmixõꝫ ⁊ sic bruta q̃ hn̄t mollioꝛes
ꝯplexiões ⁊ magꝭ eq̃les ex actõe ⁊ passiõe pᷓia
rũ q̃litatũ sũt aĩantioꝛa plãtꝭ ⁊ hõies eo ꝙ sũt
optimi tactꝰ aĩantioꝛes sunt brutis.

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT

http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iv-226/0247

Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt

gefördert durch die DFG